

Ledarskapet i vården läkarnas ansvar

Sedan 1997 finns inget lagreglerat krav att hälso- och sjukvårdens verksamhetschefer ska vara läkare. Trots det är en majoritet av dem läkare. Det visar med tydlighet inte bara att arbetsgivaren är intresserad av läkarnas specifika kunskap och erfarenhet i vårdens viktiga chefsfunktioner utan också att en mycket stor grupp bland läkarna tar på sig chefs- och ledarskapsansvar.

För en välfungerande hälso- och sjukvård, på såväl sjukhus som vårdcentraler, räcker det inte med att läkarna enbart tar ansvaret som verksamhetschefer. Vi måste också i betydligt större utsträckning ta ledarskapsansvar i de sektioner, team och projekt, som tillsammans utgör varje verksamhet.

Ett av de viktigaste skälen för detta är vår kunskap och erfarenhet inom sjukvårdens kärnverksamhet – diagnostik, terapi och rehabilitering. Det är också vår kunskap, som ger patienterna den medicinska kvalitet och säkerhet de efterfrågar.

Ett annat skäl är att det oftast är läkarnas enskilda beslut som leder till de för verksamheten största ekonomiska och administrativa konsekvenserna. Därför är vårt ansvarstagande och engagemang så viktigt.

Förhoppningsvis kommer inom en snar framtid dagens detalj- och regelstyrda sjukvård att ersättas av kunskapsstyrning. Utifrån tydliga och långsiktiga mål, beslutade genom avtal med våra uppdragsgivare politikerna, kommer vårdens professioner med självständighet kunna styra och utveckla sina verksamheter. Patientfokus och teamarbete kommer att vara vägledande. För att lyckas med uppgiften krävs både förändringsvilja och ledarskap.

Om chefskapet är en funktion, formellt reglerad, med tydligt ansvar och befogenheter är ledarskapet en relation till andra medarbetare, ett förtroende och en respekt man personligen vinner. Vi måste självklart klara av att både vara chef och ledare, men kommer vår kompetens att räcka till? Svaret är ja, men vi måste få utbildning i ledarskap och sjukvårdsadministration.

Vi vet att vi behövs i vårdens ledar-

skap, men vi måste visa det och vinna våra medarbetares förtroende. Vi måste vara tydliga och konsekventa, inte bara för oss själva utan också för våra kollegor och andra medarbetare.

Hur kan då Läkarförbundet på bästa sätt stödja medlemmarna i att ta sig an ledarskapet?

Vår första uppgift är att se till att vi får resurserna och tiden som ledarskapet kräver. I det årliga utvecklingssamtalet med verksamhetschefen måste vi vara tydliga med kraven på befogenheter för de uppgifter och ansvar vi tar på oss. Vi måste i verksamheten ges möjligheten att utveckla vår ledarskapsförmåga, inte minst i teamarbetet.

Ett konkret stöd, som ska underlätta för läkarna att ta sig an ledningsansvaret och ledarskapet, håller på att utarbetas av förbundets arbetslivsgrupp tillsammans med Överläkarsföreningen och Chefsföreningen. En manual med goda exempel på hur ett medicinskt ledningsansvar kan regleras inom kliniken kommer snart att presenteras.

Vi kommer också att verka för att alla läkare får den så nödvändiga kompletterande chefs- och ledarskapsutbildningen. Riktlinjer för vad läkares ledarskapsutbildning bör innehålla på olika nivåer håller på att tas fram, och en sammanställning kommer sedan att göras över var sådana utbildningar idag finns tillgängliga i landet.

Utbildning i ledarskap och sjukvårdsadministration ska inte bara ges under grundutbildningen utan också till blivande specialister, på specialistnivån och på chefsnivån. Saknas utbildningar på någon nivå eller i någon del av landet blir det Läkarförbundets fortsatta uppgift att verka för att fakulteterna respektive arbetsgivarna tar sitt ansvar. Ett bra exempel på detta är det utbildningsprogram, som Umeå sjukvård nyligen startat för läkare och som presenteras i veckans nummer av Läkartidningen.

Genom projektet Framtidens läkare vill förbundet också stödja läkares ledarskap. Framtidens läkare är en dialog i seminarieform mellan förtroendevalda och medlemmar om vikten av en föränd-

rad och utvecklad läkarroll för att stärka vårt inflytande, delaktighet och ledarskap i vården. Avsikten är att ge alla en möjlighet att diskutera och reflektera över vad var och en, utifrån sina förutsättningar, kan göra för att själv förändra och påverka sin yrkesroll.

Frågan om ledarskapet i vården driver Läkarförbundet också inom ramen för den nyligen startade »Nationella gruppen för vårdens ledarskaps- och verksamhetsutveckling«. I samverkan med Landstingsförbundet, Svenska Kommunförbundet, Privatvårdens Arbetsgivarförbund, Vårdförbundet och Kommunalarbetsgivarförbundet tar förbundet olika initiativ för att förbättra förutsättningar och villkor för vårdens ledarskap och verksamhetsutveckling.

Gruppens arbete koncentreras nu främst på att organisera årets nationella konferens om hälso- och sjukvård i Jönköping i början av hösten, som kommer att fokusera på ledarskapet.

Bernhard Grewin

Bernhard Grewin
ordförande i Läkarförbundet